

i hesla dokumentující poslední novinky v technice lovu a rybářského vybavení. Mezi hesly nacházíme i mezinárodní zkratky a slangové výrazy dnes v rybářství často používané. Za přínosné spatřuji u cizích názvů uvedení jejich výslovnosti. V závěru publikace nalezneme taxonomický přehled hlavních skupin ryb a příkladů známějších druhů. Zcela v závěru jsou pak uvedeny cizojazyčné názvy 125 druhů sladkovodních a mořských druhů ryb (za českým názvem vždy následuje ekvivalent anglický a německý, čímž se tento slovníček může stát dobrým pomocníkem např. při čtení zahraničních rybářských časopisů). Dvousloupcová úprava pečlivě připraveného textu s vloženými obrázky působí velmi příznivě a kvalitní obrazové doplňky, byť nejsou plošně velké, jsou výrazným ztraktivněním publikace.

Uvedl-li jsem, že zásadním problémem, s kterým se autor takového slovníku musí potýkat, je výběr hesel, dalším nelehkým úkolem je tato hesla velmi stručně (v jedné či několika větách) a jasně vysvětlit, aniž by při zstručnění došlo ke zkreslení nebo nepřesnosti. Podle mého názoru se autor u naprosté většiny hesel zhostil tohoto náročného úkolu na výbornou, i když někdy došlo k určitým nesrovnalostem. Např. hlaváčka mramorovaná patří do čeledi *Gobiidae* (hlaváčovití) a nikoli *Eleotridae* (str. 53). Vědecký název jesena zlatého není *Leuciscus idus orfus* (to by znamenalo, že jde o poddruh), ale *Leuciscus idus aberr. orfus*, poněvadž jde jen o barevnou odchylku (str. 69). Ježdík dunajský se nevyskytuje ve středním Dněpru (str. 71). Na str. 99 je zmíněn a vysvětlen termín mimikry. Jde však o slovo nesklonné středního rodu. Na obr. na str. 102 je uveden sameček motýlice obecné a nikoli motýlice pestré. Správná transkripce pro jeden z rodů brouků potápníků je *Dytiscus* a nikoli *Dityscus* (str. 137). Na str. 161 je chybná informace, že sinice patří mezi řasy. K záměně obrázku došlo také na str. 198, kde není znázorněna vodoměrka, ale bruslařka.

I přes několik výše uvedených nepřesností mohu konstatovat, že celkový dojem z publikace mám jednoznačně příznivý

a kniha se jistě stane vhodným doplňkem knihoven rybářů, rybníkářů, ichtyologů i milovníků přírody.

Lubomír Hanel

K. Dubský, J. Kouřil, V. Šrámek: **OBECNÉ RYBÁŘSTVÍ**. Informatorium spol. s r. o., 2003, 312 str., 126 čb. obr., 41 bar. fotografií a schémat. Cena neuvedena

Nakladatelství Informatorium ve spolupráci se Střední rybářskou školou Vodňany vydalo v této řadě již 8. titul, a to *Obecné rybářství*. Autoři se snažili navázat na klasické *Základy rybářství* J. Egerta a E. Štědrského a vytvořit tak kvalitní současnou učebnici pro obor rybářství na střední škole.

Text učebnice má šest hlavních kapitol. V kapitole *Prostředí* ryb jsou přehledně uvedeny základní charakteristiky vodního prostředí a vlastnosti vody. Druhá kapitola seznamuje s morfologií, anatomii a fyziologií ryb. Za cenné považují jasné definování termínů rovin a krajín těla ryb, které se při popisu rybního těla běžně užívají, ale ne vždy bývají jasně vysvětleny. Třetí kapitola vykládá podrobně základy biologie ryb. Postupně je probráno 75 druhů a nižších taxonů, text je rozdělen na odstavce s popisem, výskytem, biologií a významem toho kterého druhu. Dostatečný prostor je věnován i druhům introdukovaným (úspěšně i neúspěšně) a druhům, které jsou objektem akvakultury (důkladně je popsáno 10 druhů).

Další kapitola se zaměřuje na ekologii a etologii ryb. Podrobně jsou zmíněny abiotické a biotické faktory prostředí a způsobů rybářského obhospodařování. Diskutováno je 16 rybních druhů a nižších taxonomických jednotek, které jsou považovány na území ČR za vyhynulé. Pozornosti autorů nešla ani problematika ochrany biotopů a druhů, která přináší stručný výčet aktuální legislativy. Text o chovu ryb je zaměřen na stručné seznámení s migracemi, souvislostmi s reprodukcí, teritoriálním a sociálním chováním ryb, ochranou před nepřáteli a pohybovou aktivitou. Pozornost autorů se zaměřila i na chování a reakce v podmínkách

vytvořených člověkem (např. při krmení, v lázni anestetika apod.).

Kapitola pátá podrobně probírá biologii, přehled a charakteristiky všech u nás se vyskytujících pěti druhů raků (zmíněn je navíc i rak červený, který na našem území zjištěn nebyl, nicméně se často chová v akváriích). Jako zajímavost je zmíněn i krab vlnoklepetý (čínský), který přirozeně na naše území proniká. Závěrečná šestá kapitola se týká mihulí, patřících mezi ochránářsky významné živočichy. Autoři se podrobně rozepisují o jejich morfologii a fyziologii a postupně čtenáře seznamují se všemi čtyřmi druhy, které byly známy z území ČR (nyní se u nás vyskytují již jen dva netažné druhy).

Veškeré informace jsou v učebnici předkládány přehledně a srozumitelně. Zdařilá je barevná příloha fotografií a schémat včetně černobílých kreseb v textu. Za velmi šťastné, a i z didaktického hlediska maximálně účelné, považuji názorné tabulkové zpracování vybraných údajů průběžně v celém textu, např. týkající se období výtěru a optimální teploty výtěru některých ryb, vzorců požerákových zubů našich kaprovitých, mřenkovitých a sekavcovitých, druhotných pohlavních znaků, výčtu, původu a uplatnění introdukovaných ryb či hlavních rozpoznávacích znaků našich raků.

Žádné zásadní chyby a omyly jsem v knize nenalezl. Objevil jsem jen několik málo drobných nesrovnalostí, případně tiskových chyb. Snad mohu jen poznamenat, že se autoři mohli zmínit o tom, že údaje o morfologii, anatomii a fyziologii se týkají především našich druhů (ve světové ichtyofauně bychom mohli najít určité výjimky a doplňky k některým zde obecně prezentovaným tvrzením). V kapitole *Analýza šupin* je popsána v textu metoda L. Leové (autorka se správně jmenuje Rosa Lee), v kapitole 4.2 se píše, že sekavčík horský není prokázán na území naší republiky (na jiném místě je však správně uvedeno, že se vyskytuje ve Vláře). V publikaci nejsou zahrnuty některé aktuální poznatky o výskytu ryb, což lze ovšem snadno vysvětlit tím, že jde o čerstvé novinky z poslední doby a už se zřejmě nepodařilo je zařadit (např. výskyt hrouzka Kesslerova je znám nejen v Bečvě, ale nyní i v Moravě, nově byl potvrzen výskyt drska menšího). V textu nejsou zahrnuty některé nově prezentované názory na taxonomii a nomenklaturu, z nichž ovšem řada může být předmětem diskuse (např. použití názvů *Sander lucioperca* × *Lucioperca lucioperca*, *Abramis bjoerkna* × *Blicca bjoerkna*, *Ameiurus nebulosus* × *Ictalurus nebulosus*, platnost druhu *Coregonus oxyrinchus* či zařazení mníka do čel. *Gadidae* nebo *Lotidae*). U kapitoly věnované etologii je v odstavci o vztazích ryb zmíněno, že se s parazitismem u našich ryb nesetkáme (zde by byla vhodná poznámka o fakultativním parazitismu u střevličky východní).

Závěrem mohu konstatovat, že autoři vytvořili moderní učebnici vskutku komplexního a vyváženého charakteru a, jak se domnívám, s mnohem širším praktickým využitím než jen v rybářských školách. Učebnici rozhodně budou moci využívat nejen studenti a pracovníci v rybářství a rybníkářství, ale i ichtyologové, ekologové, zoologové, sportovní rybáři, pracovníci v ochraně přírody, učitelé přírodopisu i další zájemci o naši vodní faunu.

Lubomír Hanel